

TAHITIEN
LANGUE VIVANTE 2
SERIE LITTERAIRE

Durée : 3 heures

Coefficient : 4

NOTE IMPORTANTE

- Les réponses doivent impérativement être portées sur la copie d'examen à en-tête.
- Il est inutile de recopier les questions posées. En revanche, il faudra inscrire scrupuleusement les numéros et/ou lettres des questions de chaque exercice.
- Les réponses devront impérativement être proposées dans le même ordre que celui de la feuille de sujet

L'usage du dictionnaire et des calculatrices est interdit

COMPREHENSION : 10 points

EXPRESSION-ECRITE : ... 10 points

	Te 'ōro'a ha'amo'ara'a ari'i
1	I ni'a i te marae rahi tuiro'o ra 'o Taputapuātea e ha'amo'ahia ai te mau ari'i i tahito ra.
5	Hou a'e rā te 'ōro'a 'a tupu ai, e rave te hui ta'ata i te fa'a'atu : te tapa, te va'a, te tīputa, te fa'a'una'una rau, te maro 'ura 'aore ra te maro tea, 'ē 'ia ineine pauroa taua mau tao'a ra 'o tei parauhia ē : te hotu fa'ari'ira'a, e fa'a'una'una-ato'a-hia te marae, te vāhi pa'iatuara'a 'e te mau tahu'a nō te 'ōpure, 'oia te pure mānava ari'i ē, 'ia 'ite te mau tahu'a i te mau tāpa'o nō te manuia : e vavā manu ānei, e vavā mo'o ānei, e vavā pepe ānei, 'e te vavā huru rau noa atu, e ha'apa'o rātou i te 'ōro'a.
10	'Ia tae te ari'i i roto i te marae, e pure te tahu'a rahi i te pure 'ōtuhi ('Eiaha 'outou e 'ino'ino e hōma, 'aita taua pure ra i mau mai. E riro rā ē, e roa'a e piti hora i te pure-noa-ra'a ē, 'ia 'ara'ara a'e paha, 'ua fiu te ta'ata, 'ua ho'i pauroa i te fare !) I reira te tahu'a rahi e fa'a'ite ai i te ari'i, mai te paraura'a ē :
15	« Tā'u ari'i ē, teie tō Papaiārua 'o tei ha'amauhia e tō hui tupuna mai te pō 'āu'iu'i mai ; teie tō tātua 'o Mānavataia 'o tei tātuahia 'ei 'ie'ie nō 'Ie'ierau-i-te-hau-pereti'i, 'oia te maro 'ura ; teie tō tāhirihiri 'o Nura'aehau 'o tei tāhirihiri i te hau i te 'āi'a ra ; teie tō to'o 'o Pouitefareroa, te to'o i fa'ata'ata'a i te pou o te fare ari'i i Vai'areia ; teie tō 'ōmore 'o Huiaitērā'ituatini, te maevara'a nō 'oe e te ari'i ē ! »
20	'Ia oti te maevara'a ari'i, 'o te pi'ivai-ari'i-ra'a ia ē : « 'A hi'o i tō mou'a 'A tū i ni'a i tō tahua, 'A hopu i tō vai, 'A hi'o i tō 'ōutu.»
25	'Ia hope te pi'ivai-ari'i-ra'a, 'ua ari'i te ari'i, 'ua mou'a te mou'a, 'ua marae te marae, 'ua 'ōutu te 'ōutu, 'ua vai te vai, 'ua atua te atua. I muri iho, e fa'a'itehia te fare fa'eara'a, te fare vaira'a nō te mau tao'a tahito 'e nō te mōrī tei parauhia ē : te fare manaha o Ta'aroa, inaha ho'i ē, 'o 'oia te māramarama.
30	'Ia tae i te tau 'a fa'arirohia ai 'o Tunui'ea'aiteatuaturumāitērā'i 'ei ari'i, te vī e te tupu i te moana, tei riro 'ei ari'i nui nō Tahiti, 'ua 'ōpua 'ōia i te hō'ē tere nui i Taputapuātea 'ei fa'a'itērā'a i tō Tahiti tē mārō noa atu iāna 'ei hotu pāinu ē, e ta'ata na'ona'o 'oia ē, 'o Taputapuātea tōna pū marae 'e nō reira mai ho'i te 'ōfa'i mo'a i ahuhia ai te marae o te hui ari'i o Tahiti i ni'a i te taha fenua i Ahutoru. Nō Taputapuātea mai te 'ōfa'i tuiro'o ra 'o Pā'ivaiva 'o tei riro 'ei piri huna nā te ari'i i ni'a i tōna ra marae pāro'o 'o Taraho'i. « Te parau nō te mau ta'amotu », te Pū Te Anavaharau, haruharuhia e Rātio Tahiti i te Monirē 13 nō mē 1963

Remarque : La transcription du présent document est une reproduction fidèle et exacte du texte d'origine.

I- TE MĀRAMARAMARA'A :/5

Te fa'auera'a : 'A pāhono mai mā te fa'ahōhonu i tō 'oe mana'o.

A- I te taime 'a tupu ai te 'ōro'a ha'amo'ara'a ari'i, 'ia au i te fa'ati'ara'a i haruharuhia mai, e hia tuha'a rarahi tā 'oe i 'apo mai ? ' A ha'apāpū mai i te reira !...../3

E- E aha te tumu i 'ōpua ai 'o Tunui'ea'aiteatuaturumāitērā'i e tere i Taputapuātea ?..../1

F- E aha 'o Mānavataia, 'o Nura'ae hau, 'o Pouitefareroa, 'e 'o Huiaitērā'ituatini ?.../1

II- TE HEURA'A TA'O :/5

Te fa'auera'a : 'A hōro'a mai i te aura'a o te mau ta'o 'aore ra te mau pu'eta'o i rēnīhia nā roto i te reo farāni.

a- ...[...e rave te ta'ata i te fa'a'atu...].../1

e- ...[...taua mau tao'a ra 'o tei parauhia ē : te hotu fa'ari'ira'a ...].../0,5

f- « I ni'a i te marae rahi tuiro'o ra 'o Taputapuātea e ha'amo'ahia ai te mau ari'i i tahito ra. ».../0,5

h- ...[...te vāhi pa'iatuara'a.....te pure mānava ari'i.....e vavā pepe....te maevara'a nō 'oe e te ari'i...].../3

III- TE HURIRA'A 'EI REO FARĀNI :/5

Te fa'auera'a : 'A pāpa'i mai 'ei reo farāni te tuha'a i muri nei :

« Hou a'e rā te 'ōro'a 'a tupu ai, e rave te hui ta'ata i te fa'a'atu : te tapa, te va'a, te tīputa, te fa'a'una'una rau, te maro 'ura 'aore ra te maro tea, 'ē 'ia ineine pauroa taua mau tao'a ra 'o tei parauhia ē : te hotu fa'ari'ira'a, e fa'a'una'una-ato'a-hia te marae, te vāhi pa'iatuara'a 'e te mau tahu'a nō te 'ōpure, 'oia te pure mānava ari'i ē, 'ia 'ite te mau tahu'a i te mau tāpa'o nō te manuia : e vavā manu ānei, e vavā mo'o ānei, e vavā pepe ānei, 'e te vavā huru rau noa atu, e ha'apa'o rātou i te 'ōro'a. »

IV- TE VAUVAURA'A MANA'O :...../5

Te fa'auera'a: 'A vauvau mai i tō 'oe mana'o nō ni'a i te 'ōro'a ha'amo'ara'a ari'i i te tau tahito ia au i te fa'ati'ara'a i haruharuhia mai.

- *Tē fa'a'ohipa - fa'ahou - hia ra ānei teie fa'anahora'a i teie tau ?*
- *'A ha'apāpū mai mā te fa'ahōhonu i tō 'oe mana'o.*

E tītauhia ia fa'atura i te fa'ahepora'a i muri nei :

a-Te 'ōmuara'a (E fa'ahiti mai i te fa'anahora'a mā te fa'a'ohipa i te hō'ē uiuira'a mana'o.)

e-Te fa'ahōhonura'a (E tātara fa'ahu'ahu'a i te mau tuatāpapara'aparau nō te pāhono i te uira'a mana'o?)

f-Te pū'ohura'a ('A fa'a'ite mai i te mau tuha'a fa'ahiahia o tā 'oe i tāpe'a mai.)